

det var en overdreven Frygt, et Indtryk, som Møllerne havde faaet i det første Dieblis, da de saae Udkastet, at de nu vare komne til Besindelse, og at de ved Forestillinger fra disse ærede Medlemmers Side vare blevne beroligede. Jeg maa derimod forstikke, at de mange Møllere, som jeg har talt med siden Lovudkastet blev forelagt, ikke ere blevne beroligede, og jeg henstiller til de ærede Medlemmer, om de ikke skulde have ladet sig bedrage af, at i Almindelighed, naar man vil troste en bedrovet Mand, en Mand i Nød, saa modtager han Trosten og Trostegrundene med Beredvillighed og bliver tilfreds ved at høre sig trostet, men om ikke, naar han kommer tilbage til sit lille Kammer, Frygten atter opstiger og vender stærkere tilbage. Det kan, efter mine Tanker, heller ikke være anderledes, end at Frygten maa vedblive, thi den er begrundet. Det er et meget stort, et ødelæggende Tab, som Møllerne herved trues med. Man har sagt, at der ikke vil anlægges mange nye Møller, fordi det ingen god Speculation er; men jeg anseer just Speculationen for meget god, og det troer jeg skal vise sig i Tiden. Lad os antage, at der ligger en Mølle, som en Landevei gaar forbi, en Mølle, der har 500 Edr. Korn i aarlig Måleafgift. Naboen, Peer, anlægger en Mølle 1000 Alen fra denne ved den ene Side af den gamle Mølle ved samme Landevei, og modtager de Møllegjæster, som skulde have kommet til Møllen fra denne Side af, og erhverver derved 200 Edr. Korn. Naboen, Poul, anlægger en Mølle paa den anden Side ved Landeveien, ogsaa hvor Møllegjæsterne skulde komme fra, saaledes at de maae føre lige forbi dens Dør, og han tager atter 200 Edr. Korn fra denne Side af, og disse Entrepriser ville nok betale sig for dem; thi de kunne jo anlægge Møllerne i den Størrelse, at de kunne beregne, at de 200 Edr. Korn kunne forrente baade Driftscapitalen og Omkostningerne, og det vil altsaa godt betale sig for dem; men hvad vil der saa blive af den gamle Mølle med de 100 Tønder Korn? Man kunde vel sige: „Naboen har vel for megen Medlidenhed til paa denne Maade at ville ødelægge ham“; men, hvis Folkets Udvalgte ikke have Medlidenhed med Møllerne, hvorledes skulde man

faa troe, at Peer og Poul havde det? Jeg troer, at der vil opstaae Møllespekulanter, som ville reise omkring i Landet og anlægge Møller allevegne (Nei!). Jo! det har været Tilfældet før; det var Tilfældet efter 1825, og det vil blive Tilfældet igjen. Da Forordningen 3die Juni 1825 udkom, da kjender jeg saadanne Møllespekulanter, som udmaalte, hvor Milen kunde slippe op paa ethvert Sted, og projekterede mange forskjellige Møller; men Speculationen strandede rigtignok paa, at Rentekammeret ikke bevilgede dem Tilladelsen, men derimod stillede Sagen til Concurrence, og gav de gamle Møllere Fortrin med Hensyn til Anlæggelsen af saadanne nye Møller. Desuden, hvad der ogsaa vilde bidrage til at ødelægge de gamle Møller, det er deres for store Bærk, et Bærk, som med den lille Maling, ikke vilde lade sig holde vedlige, og en stor Mølle er dog en Velsignelse for en Egn, da, naar Møllen skal udparcelleres i smaa Møller, disse ikke ville kunne modstaae forskjellige Indflydelser. Jeg kjender selv en saadan Egn, hvor der kun er Veitmøller og smaae Vandmøller; ved stille Vind og Frost, som ofte indtræffer nær omkring Juul, er det Tilfældet, at saadanne Vandmøller staae stille, og de smaa Vandmøller tilfrøse og kunne ikke faae Vand, saa at man maae føre undertiden flere Mil for at opføge Møller, der kunne male, hvor der er større Strøm. Men disse store Møller med store Bærker maae nødvendigviis lægge noget af deres Bærker ned, og det vilde ogsaa være en meget større Fordeel at anvende den Bandkraft til anden Fabrikation.

Men endelig, for det Tredie, anseer jeg det for at være en Uret, som et er til Gavn for det Almene. Den Gavn, det skulde være til for det Almene, skulde være at forferte Mølleveien og at fremme Concurrencen. Hvad det nu angaaer at forferte Mølleveien, da er denne Sag ikke af saa meget stor Betydning; men det er af meget mere Betydning, at man, naar man har Bognen forspændt og Kornet paa Bognen, saa kan føre til en stor og kraftig Mølle, som kan formale det hurtigt, saa at man ikke skal føre to Gange efter Kornet. Nu have vi Møller her i Landet, hvor de Bogne, der